

Utbildningsdepartementet

Universitets- och högskolerådet
Box 45093
104 30 Stockholm

Uppdrag att samordna en försöksverksamhet med krav på lämplighet vid tillträde till lärar- och förskolläraryrket

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Universitets- och högskolerådet att samordna och vidta åtgärder för genomförandet av en treårig försöksverksamhet med krav på att den som antas till utbildning som leder till förskolläraryrket, grundlärares- eller ämnesläraresexamen är lämplig för lärar- eller förskolläraryrket.

I uppdraget ingår att efter ansökan besluta om högst tre lärosäten som får delta i försöksverksamheten. Med lärosäten avses universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1993:100) och enskilda utbildningsanordnare med tillstånd att utfärda examen enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina. För att få delta i försöksverksamheten krävs det att lärosätena har tillstånd att utfärda förskolläraryrket, grundlärares- eller ämnesläraresexamen.

Vidare ingår i uppdraget att

- samordna arbetet med den modell eller de modeller som bör användas för att utpröva lämplighetsbedömningar,
- utgöra ett stöd för de lärosäten som ska delta i försöksverksamheten, och
- följa upp och ansvara för att försöksverksamheten utvärderas.

Universitets- och högskolerådet ska fortlöpande hålla Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) informerat om försöksverksamheten.

I övrigt ska Universitets- och högskolerådet redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) enligt följande. Rådets beslut om vilka lärosäten som ska få delta i verksamheten ska redovisas senast den 13 juni 2014. Uppdraget ska slutredovisas senast den 3 maj

2018. I slutredovisningen ska en redogörelse över utvärderingen av försöksverksamheten ingå.

Uppdraget ska genomföras enligt vad som anges under rubriken *Närmare om uppdraget*.

Skälen för regeringens beslut

Med anledning av regeringens förslag i budgetpropositionen för 2014 har riksdagen beslutat att krav får ställas i en försöksverksamhet vid vissa statliga universitet och högskolor på att den som antas till utbildning som leder till förskolläraryrket, grundskolläraryrket eller ämneslärarexamen är lämplig för läraryrket (prop. 2013/14:1, utg.omr. 16, bet. 2013/14:UbU1, rskr. 2013/14:104). Av budgetpropositionen framgår att vid ett genomförande av försöksverksamhet bör det ställas höga krav på rättssäkerheten för de sökande. Försöksverksamheten bör enligt propositionen pågå under tre år för att därefter utvärderas noga, så att ett ställningstagande efter noggrann prövning kan göras till frågan om ett krav på lämplighet för läraryrket vid antagningen till de aktuella utbildningarna bör införas generellt

Av nämnda budgetproposition framgår vidare att regeringen avser att i förordning meddela nödvändiga föreskrifter om bl.a. krav på lämplighet vid antagning under försöksverksamheten. I propositionen anges också att regeringen avser att lämna ett uppdrag om verksamheten till Universitets- och högskolerådet som bör ansvara för samordningen av verksamheten och att det i ett sådant uppdrag bör ingå att utgöra metodstöd för deltagande universitet och högskolor i vilket frågor om kvalitet och rättssäkerhet bör beaktas.

Mot denna bakgrund bör Universitets- och högskolerådet ges i uppdrag att samordna och vidta åtgärder för genomförandet av försöksverksamheten.

Närmare om uppdraget

Universitets- och högskolerådet ska samordna och vidta åtgärder för genomförandet av en treårig försöksverksamhet med krav på att den som antas till utbildning som leder till förskolläraryrket, grundläraryrket eller ämneslärarexamen är lämplig för förskolläraryrket eller läraryrket. Försöksverksamheten ska bedrivas under 2014–2016.

Försöksverksamheten innebär

- i ett första skede att den lokala organisationen vid de lärosäten som deltar i verksamheten byggs upp, identifiera vad som bör ingå i en lämplighetsbedömning och vilken modell eller vilka modeller som bör användas, utbilda bedömare m.m.
- i ett andra skede att den eller de modeller som har tagits fram för lämplighetsbedömning utprövas vid minst en antagningsomgång utan att det ges betydelse vid antagningen, och
- i ett tredje skede att resultatet av en bedömning av sökandes lämplighet för förkolläraryrket eller läraryrket läggs till grund för såväl prövning av behörighet som vid urval till utbildningar som leder till aktuella examina.

I Universitets- och högskolerådets uppdrag att samordna och vidta åtgärder för genomförandet av försöksverksamheten ingår följande.

1. Besluta om högst tre deltagande lärosäten

Universitets- och högskolerådet ska ge universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434) och som har tillstånd att utfärda förskolläraryrket, grundskolläraryrket eller ämneslärarexamen möjlighet att ansöka om att få delta i försöksverksamheten. Även enskilda utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda aktuella examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina ska få möjlighet att ansöka om att delta i försöksverksamheten.

Universitets- och högskolerådet ska besluta om högst tre lärosäten som får delta i försöksverksamheten. Universitets- och högskolerådet ska underrätta Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) om vilka lärosäten som ska få delta i försöksverksamheten. Vid beslut om deltagande lärosäten bör det beaktas hur lärosätena avser att genomföra försöksverksamheten, vilka utbildningar som föreslås ingå samt vilket söktryck och vilka konkurrensförhållanden som finns till utbildningarna. Vidare ska Universitets- och högskolerådet beakta lärosätenas förutsättningar och kompetens för att genomföra lämplighetsbedömningar inom ramen för antagning, t.ex. förutsättningar att utpröva och genomföra lämplighetsbedömningar med hjälp av digitala verktyg. I övrigt bör rådet sträva efter att de lärosäten som bör delta i försöksverksamheten är jämnt fördelade över landet och är av olika storlek samt att urvalet ger förutsättningar för en relevant utvärdering av försöksverksamheten

Universitets- och högskolerådet ska underrätta Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) om vilka lärosäten som ska få delta i försöksverksamheten.

2. Stöd för deltagande lärosäten

Universitets- och högskolerådet ska utgöra ett stöd för de lärosäten som får delta i försöksverksamheten så att frågor om kvalitet, rättssäkerhet och likvärdighet iakttas. Detta stöd ska lämnas i försöksverksamhetens samtliga skeden. Universitets- och högskolerådet ska i detta arbete bidra till spridning av kunskap om lämplighetsbedömningar, till utveckling av modeller och metoder för lämplighetbedömning och till att de lärosäten som ska delta i verksamheten samverkar. I detta ingår att Universitets- och högskolerådet ska sprida kunskap om och erfarenheter av tidigare lämplighetsbedömningar som har gjorts, t.ex. tidigare modeller för lämplighetsbedömning av lärare som har genomförts i Sverige och Finland. Universitets- och högskolerådet ska bidra till kontinuerligt erfarenhetsutbyte och dialog om verksamheten och mellan de lärosäten som får delta i försöksverksamheten.

Universitets- och högskolerådet ska även följa och samordna utprovningen av den modell eller de modeller för lämplighetsbedömningar som i det andra skedet genomförs av lärosätena. I detta ingår att Universitets- och högskolerådet inför utprovning ska samla in underlag från lärosätena om den modell eller de modeller för hur utprovningarna bör genomföras så att lämplighetsbedömningar genomförs på ett kvalitativt och rättssäkert sätt.

Vidare ska Universitets- och högskolerådet följa hur lämplighetsbedömningar tillämpas i samband med antagningen under det tredje skedet av verksamheten, dvs. hur resultatet används vid behörighet och kombination med betyg respektive resultat på högskoleprovet, hur dessa viktas i förhållande till varandra och vilken skala som används vid lämplighetsbedömningar.

3. Uppföljning och utvärdering av försöksverksamheten

Universitets- och högskolerådet ska följa upp försöksverksamheten både efter de utprovningar som genomförs och efter det att krav på lämplighet har ställts vid antagning i syfte att främst ge en kvantitativ bild av t.ex. hur många som söker aktuella utbildningar, hur många som genomgår lämplighetsbedömning och hur många som bedöms lämpliga

Efter den sista antagningen i försöksverksamheten ska Universitets- och högskolerådet i samverkan med de deltagande lärosätena ansvara för att verksamheten utvärderas. En sådan utvärdering ska kunna ligga till grund för en bedömning och noggrann prövning av huruvida ett permanent krav bör införas på lämplighet för tillträde till aktuella utbildningar. Utvärderingen ska ge kunskaper om lämplighetsbedömningars utformning och dess effekter i olika avseenden, t.ex. vid prövning av behörighet och vid urval samt kostnader för att genomföra lämplighetsbedömningar. Vidare ska Universitets- och högskolerådet i utvärderingen jämföra bedömda effekter med utvecklingen för lärosäten som inte tillämpat lämplighetsbedömning, t.ex. studenters prestationer under verksamhetsförlagd utbildning, samt analysera för- och nackdelar med att använda lämplighetsbedömningar. Myndigheten ska mot bakgrund av utvärderingen bedöma konsekvenser av att införa lämplighetsbedömning mer generellt vid antagning till lärar- och forskolläraryrket, bl.a. kostnader för att införa detta.

Föreskrifter för försöksverksamheten

Som redovisats ovan avser regeringen att i förordning meddela nödvändiga föreskrifter för försöksverksamheten. Regeringen avser föreskriva att statliga universitet och högskolor får ställa krav på lämplighet för lärar- eller forskolläraryrket i fråga om den som antas till utbildning som leder till forskolläraryrket, grundskolläraryrket eller ämneslärarexamen samt att Universitets- och högskolerådet får meddela föreskrifter om lämplighetsbedömningar.

Ekonomiska förutsättningar

Med anledning av budgetpropositionen för 2014 har 5 miljoner kronor anvisats för försöksverksamheten under 2014 (prop. 2013/14:1 utg.omr. 16, bet. 2013/14:UbU1, rskr. 2013/14:104). I propositionen beräknas lika mycket för 2015 och 2016. Regeringen avser att i regeringsbrevet för *Särskilda utgifter inom universitet högskolor* avseende budgetåret 2014 fördela 500 000 kronor till Universitets- och högskolerådet för uppdragets genomförande under 2014. För 2015 och 2016 beräknas samma summa per år under förutsättning att riksdagen anvisar medel för ändamålet.

Vidare avser regeringen att i regeringsbrevet *Särskilda utgifter inom universitet högskolor* avseende budgetåret 2014 fördela 4,5 miljoner kronor till de lärosäten som ska delta i försöksverksamheten för

planering och genomförande. För 2015 och 2016 beräknas samma summa per år under förutsättning att riksdagen anvisar medel för ändamålet.

På regeringens vägnar

Maria Arnholm

Johan Linder

Kopia till

Finansdepartementet/BA
Ekonomistyrningsverket
Riksdagen, utbildningsutskottet
Statens skolverk
Universitetskanslersämbetet
Uppsala universitet
Lunds universitet
Göteborgs universitet
Stockholms universitet
Umeå universitet
Linköpings universitet
Kungl. Tekniska högskolan
Luleå tekniska universitet
Karlstads universitet
Linnéuniversitetet
Örebro universitet
Mittuniversitetet
Gymnastik- och idrottshögskolan
Högskolan i Borås
Högskolan Dalarna
Högskolan i Gävle
Högskolan i Halmstad
Högskolan Kristianstad
Högskolan i Skövde
Högskolan Väst
Konstfack
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm
Malmö högskola
Mälardalens högskola
Stockholms konstnärliga högskola
Södertörns högskola
Stiftelsen Chalmers tekniska högskola
Stiftelsen Högskolan i Jönköping